

İhracatta yerinde gümrükleme

Çağlayan Erçetin

İhracatta yerinde gümrükleme, eşyanın ihracata yönelik gümrük işlemlerinin; firmanın kendi tesislerinden yapılarak, ihracat eşyasının ihracat (iç) gümrük müdürlüğüne getirilmeden, aracın firmanın tesislerinde mühürlenerek doğrudan çıkış (sınır) Gümrük İdaresine sevk edilmesi esasına dayanır.¹

İhracatta yerinde gümrükleme uygulaması ile belge kontrolü/muayene süreleri kısaltılmış ve firmanın mesai saatleri haricinde de olmak üzere kendi tesislerinde basitleştirilmiş usul çerçevesinde gümrük işlemlerini yapmasına olanak sağlanarak gümrükte beklenmeden ihracat sürecinin hızlanması ve operasyonel maliyetlerin azalmasının gerçekleşmesi sağlanmıştır.

İhracatta yerinde gümrükleme iş akışına göre, öncelikle eşyanın ihracı için gerekli bütün belgeler hazır bulundurulurken, eşyanın tesisten çıkışına izin verilinceye kadar başka herhangi bir eşya ile karışmaması ve yetkisiz müdahalenin önlenmesi suretiyle takip edilmesi sağlanmalıdır. Yönetmelik'te yapılan değişiklik ile bu alanlara konulan isim çıkartılmakla beraber ihraç eşyalarının muhafaza edileceği alanların sağlanması gereken koşullar tanımlanmıştır. Buna göre ihraç edilmeye hazır olan eşya Gümrük İdaresine bildirilmeden önce ihracatta yerinde gümrükleme izni kapsamında olan tesiste taşıma aracına yüklenmek üzere aşağıda belirtilen koşulları sağlayan açık veya kapalı ayrı bir alana alınması sağlanmalıdır.²

- Yeterli aydınlatma düzenine sahip olunması
- İhraç edilmek için bekletilen eşyanın bulunduğu yerlerin de devamlı surette kamera kayıtlarına alınması (Yönetmelik'te yapılan düzenleme ile kamera kayıt süresi en az 1 ay olarak belirlenmiştir.)

Eşya belirtilen alana alınıp belgeleri hazır edildikten sonra ihracat beyannamesinin tescilli ihracatta yerinde gümrükleme izni sahibi veya temsilcisi tarafından eşyanın bulunduğu tesis için yetkilendirilen gümrük müdürlüğünden elektronik ortamda tescil edilmesi sağlanmıştır. Tescil sırasında eşyanın izin sahibinin hangi tesislerinden (izinli gönderici tesisi veya ihracatta yerinde gümrükleme yetkisine sahip yükümlüye ait tesis kodu) çıkışı yapacağı beyannamenin 30 no.lu eşyanın bulunduğu yer kutusuna yazılmaktadır³. Böylece eşyanın ihraç edilmeye hazır olduğu beyan sahibince Gümrük İdaresine elektronik ortamda bildirilmiş olur. Ayrıca eşyanın ihracata hazır olduğunun bildirimi ve işlemlerinin gerçekleştirilmesi için talepte bulunarak mesai saatleri dışında da yapılabilir.

Gümrük müdürlüğünce eşyanın çıkışına izin verilip verilmeyeceği, izin sahibi firmaya elektronik ortamda bildirilir. İhracat eşyasının ihraç edilmeye hazır olduğunun beyan sahibince Gümrük İdaresine bildirilmesinden otuz dakika içerisinde beyanın hangi kontrol türüne tabi tutulacağı, Gümrük İdaresince beyan sahibine elektronik ortamda bildirilmektedir.⁴ Eşya çıkışına izin verilmeden önce eşya, bekletilen alandan ve tesisten

¹ 150 Soruda Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Md. 36

² Gümrük işlemleri Kolaylaştırma Yönetmeliği Md. 67/1

³ Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğünün 21.10.2013 tarihli ve 6176 sayılı tasarruflu yazı eki

⁴ Gümrük işlemleri Kolaylaştırma Yönetmeliği Md. 67/4

çıkarılamaz. Belirtilen sürenin (30 dakika) bitiminde, Gümrük İdaresince izin sahibine eşyanın muayene edilmeyeceğinin bildirilmesi halinde, yüklü olarak bekletilen taşıma aracı veya eşya araca yüklenmemişse yükleme yapılan araç, ihracatta yerinde gümrükleme izni sahibi ya da izinli gönderici tarafından üzerinde seri numarası ve ihracatta yerinde gümrükleme iznine ilişkin ayırt edici işaretin yer aldığı özel tipte mühür ile mühürlenmekte ve eşyaya ilişkin transit beyannamesi verilerek çıkışı gerçekleştirilmektedir.

Kontrol bildirim süresinin bitiminde, eşyanın muayenesinin yapılacağıın bildirilmesi halinde, eşya bildirim yapıldığı esnada bulundurulduğu yerde muayene ile görevli memur gelinceye kadar mücbir sebepler hariç müdahale edilmeksizin bekletilmesi gerekmektedir⁵. Eşyanın muayene edilmesi sonrası beyana aykırı bir durum olmadığının tespit edilmesi halinde, aşağıdaki tabloda belirtildiği üzere yükleme ve mühürleme esaslarına uygun şekilde işlem yapılmaktadır.

İhracatta yerinde gümrükleme izni				
Taşıma şekli	Taşıyıcı	Tesis	Yükleme	Mühürleme
Komple	İzinli gönderici	İzinli gönderici	İzinli gönderici	İzinli gönderici
	İzinli gönderici	İzin sahibi	İzinli gönderici	İzinli gönderici
	Diğer taşıyıcı	İzin sahibi	İzin sahibi	İzin sahibi
Parsiyel	İzinli gönderici	İzin sahibi / İzinli gönderici	İzinli gönderici	İzinli gönderici

Yapılacak muayene işlemi, yapılan kontrol türünün bildirimini takiben azami üç saat içinde firmanın ihracatta yerinde gümrükleme izni kapsamı tesisine gidilerek başlatılmaktadır⁶ (mücbir sebeplerden ötürü bu süre haber verilerek uzatılabilmektedir).

Yapılan muayene sonrasında gümrük müdürlüğü tarafından çıkış izninin verilmesi halinde, eşya izin sahibinin ya da taşıyıcı izinli göndericiyse izinli göndericinin gözetimi altında araca yüklenir, özel tipte mühür ile mühürlenmesi gerçekleştirilir ve eşya doğrudan sınır Gümrük İdaresine sevk edilir.

Eşyanın sınır Gümrük İdaresini sevkinde izinli gönderici, mülkiyetinde veya kiralama yoluyla idaresi altında bulunan araçlarla transit beyanından sorumlu kişi olarak kendisi veya izinli gönderici yetkisi olmayan diğer taşıyıcılar gerçekleştirebilmektedir. Ancak ihracatta yerinde gümrükleme izin sahibine ait eşya parsiyel taşımacılık dahilinde yalnızca izinli gönderici yetkisi bulunan kişiler aracılığıyla taşınmaktadır. ⁷Diğer yandan İhracatta yerinde gümrükleme izni kapsamı eşyanın diğer taşıyıcılar tarafından taşınabilmesi için;

- İhracatta yerinde gümrükleme izin sahibinin izin kapsamında taşıma yapacak taşıyıcıdan en az bir yıldır taşıma hizmeti alıyor olması,

⁵ Gümrük işlemleri Kolaylaştırma Yönetmeliği Md. 67/6

⁶ Gümrük işlemleri Kolaylaştırma Yönetmeliği Md. 67/8

⁷ Gümrük işlemleri Kolaylaştırma Yönetmeliği Md. 58/2

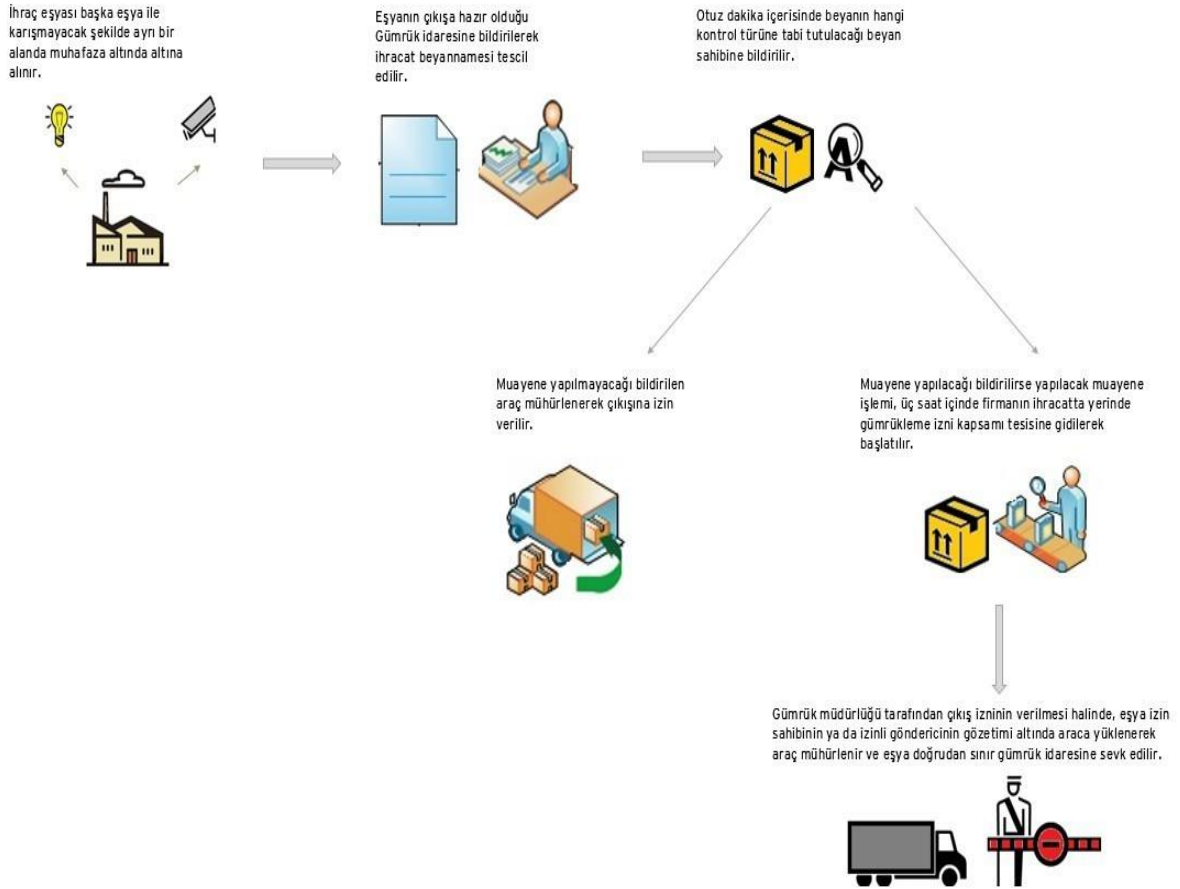
- İhracatta yerinde gümrükleme izin sahibinin izin kapsamında taşıma işlerini yürütecek taşıyıcı firmanın taşımaya ilişkin uygun güvenlik tedbirleri alıyor olduğunu kontrol ediyor olması,
- İzin kapsamında taşıma yapacak taşıyıcının güvenilirlik koşulu gereğince ceza veya mahkumiyet kararı bulunmuyor olması

koşullarını sağlamaları gerekmektedir.⁸

İhracatta yerinde gümrükleme izni sahibine ait ihracat eşyasına ilişkin transit beyanı, eşyanın ihracatta yerinde gümrükleme izni sahibinin tesislerinden ihraç edilecek olması halinde, ihracat beyannamesinin tescil edilerek onaylandığı gümrük müdürlüğüne yapılmaktadır.⁹

Çıkışı yapılacak eşyaya ve eşyayı taşıyacak araca ilişkin kayıtlar tutulmalıdır. Eşyaya ilişkin transit beyanının işlemlerinin tamamlanmasından (diğer taşıyıcılarda transit beyanı ihracatta yerinde gümrükleme izin sahibi tarafından verilir) sonra eşyanın çıkışı gerçekleştirilmektedir.

İhracatta yerinde gümrükleme iş akış şeması aşağıdadır:

⁸ Gümrük İşlemleri Kolaylaştırma Yönetmeliği Md. 61

⁹ Gümrük İşlemleri Kolaylaştırma Yönetmeliği Md. 67/9

Sonuç

İhracatta yerinde gümrükleme uygulaması ile bürokrasiler azaltılmış ve gümrüklerdeki işlemlerin basitleştirilmiş usul çerçevesinde yetki sahibi firmanın tesisinde pratik şekilde gerçekleşmesine olanak sağlanmıştır. Ancak Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü sitesinde güncel olarak yayımlanan “Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası Sahibi Firma Listesi”ne bakıldığında sertifika almayı hak kazanmış firma sayısı 225 olmakla beraber ihracatta yerinde gümrükleme yetkisine sahip firma sayısının halen 13 olduğu görülmektedir.

Eşyanın transit beyanında belirtilen varış noktasının Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi dışında bir yere taşınması durumunda ihraç edilecek eşyanın taşıma işleminin sadece izinli gönderici yetkisine sahip kişilerce yapılabilmesi ve izinli gönderici yetkisine sahip firmaların sayısının az olması yerinde gümrüklemenin uygulanabilirliğini zorlaştırdığı gözlemlenmektedir. Uygulamadaki iyileştirmeler beraberinde ihracatta yerinde gümrükleme yetkisi kullanımı yaygın hale getirilerek sürdürülebilir ihracat hacminin artışı destekleyecek ve 2023 yılı ihracatın 500 milyara dolaşması hedefine ulaşmada önemli katkı sağlayacaktır.

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.’ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.